

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА „МОТИВИРАНИ УЧИТЕЛИ“

I. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПРОГРАМАТА

1. Въпреки редицата предприети мерки за преодоляване недостига от учители в образователната система, българското образование все още изпитва недостиг на мотивирани и подготвени учители. Повишеното заплащане в сектора и създадените механизми за подкрепа засилват интереса към учителската професия, но все още не са постигнати желаните нива. Средната възраст на заетите в системата е над 50 години, половината от тях ще навършат пенсионна възраст в рамките на следващите 5 години. Налице е недостиг на преподаватели по STEM, учители по чужд език и др. Годишният доклад „Обзор на образованието и обучението на Европейската комисия за 2019 година“ отбелязва същите предизвикателства в частта за България и обръща особено внимание на потенциала на алтернативните пътеки за достъп до учителската професия, които съществуват за преодоляване на недостига от преподаватели по определени предмети.

2. Висок процент от завършилите правоспособни учители не започват работа в системата, от което държавата, инвестирала в обучението им, губи. Едновременно с това специалистите с професионална квалификация „учител“, които в момента не работят в сферата, представляват сериозен човешки ресурс, чийто потенциал може да се използва пълноценно.

3. Кадровата криза влияе и върху процеса на образование и намалява шансовете на младите граждани, живеещи в определени общности или райони, да бъдат конкурентоспособни на връстниците си от други региони и държави. Нуждата е особено остра в училища в уязвими общности и население, застрашено от бедност и социална изолация. Директна заплаха съществува и за българската икономика и общество, в които голяма част от днешните ученици няма да успеят да се включат активно.

Срок на програмата – 2020 – 2022 година

Общ бюджет на програмата – 3 000 000 лв.

За 2021 година (втора година на програмата) – 1 250 000 лв.

1	Модул 1	678 800 лв.
2	Модул 2	190 000 лв.
3	Модул 3	333 800 лв.
Стойностите на модулите за 2021 година са с вкл. стойности на разходи за 2020 – обучения във ВУ на участници за всеки от модулите и заплащане на наставници (2020)		
4	Информационна кампания	15 000 лв.
5	Мониторинг	10 000 лв.
6	Анализ	14 000 лв.
7	Разход 2019 г. за 1 участник – доп. заплащане и наем за 12 месеца	8 400 лв.

За третата година – индикативно 1 000 000 лв.

II. ЦЕЛИ

1. Обща цел

Мотивирани и качествени специалисти от разнообразни професионални области – със или без придобита професионална квалификация „учител“ по учебен предмет, със или без педагогически опит като учители, биват подбрани, подготвени и насочени да окажат подкрепа в обезпечаването на кадровия ресурс, необходим за конкурентно и успешно българско образование.

2. Конкретни (специфични) цели

2.1. Повишаване броя на мотивираните педагогически специалисти, притежаващи знания, умения и нагласи за ефективно преподаване в училища, разположени в уязвими общности с нисък социално-икономически статус.

2.2. Кадрово обезпечаване на училищната образователна система чрез привличане и трайно задържане към професията на високомотивирани специалисти от различни професионални области, както и привличане на заети в други сектори специалисти с вече придобита професионална квалификация “учител”.

2.3. Повишаване на мотивацията и работещите практики за постигане на резултати с учениците сред педагогическите специалисти в училища в уязвими общности.

2.4. Обновяване на работата на педагогическите колективи с методи и нагласи, които отговарят на нуждите на учениците през 21-ви век, съгласувани с препоръката на Съвета на Европа относно ключовите компетентности за учене през целия живот от 2018 г.

2.5. Повишаване мотивацията на педагогическите кадри за дългосрочен ангажимент в сферата на образованието.

III. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

1. Повишаване качеството на образованието в училища, които работят в уязвими общности, с ученици с ниски резултати и с нисък социално-икономически статус.

2. Привличане на нови учители, които частично да компенсират недостига на педагогически кадри по определени предмети и в приоритетни населени места.

3. Привличане към образователната система на успешни специалисти с висок потенциал, с доказани качества и висока мотивация, обучени да работят в училищата с най-силно изразени предизвикателства и дефицити на учениците.

4. Осигурени педагогически специалисти с доказани качества и висока мотивация за работа в училищата с най-силно изразени предизвикателства, с нужда от допълнителна мотивация на учениците и подобряване на общата среда и образователните постижения.

IV. ОБХВАТ НА ПРОГРАМАТА

Програмата обхваща училища с недостиг на педагогически специалисти и такива, предполагащи работа с уязвими общности. Насочена е и към учители и специалисти с висше образование със или без придобита професионална квалификация „учител“, притежаващи знания, умения и нагласи, които ги правят подходящи за преподаване в посочените училища. Дейностите по настоящата програма ще се реализират в рамките на 3-годишен период и финансирането им ще се осигурява ежегодно в рамките на разчетените средства за национални програми за развитие на образованието за съответната година.

V. БЕНЕФИЦИЕНТИ

1. Висши училища с програмна акредитация по професионално направление от област на висше образование „Педагогически науки“ или по професионално направление, съответстващо на учебен предмет от училищната подготовка, съгласно Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления;

2. Общински и държавни училища;
3. Министерство на образованието и науката и регионални управления на образованието;
4. Обучаеми специалисти по програмата.

VI. ДЕЙНОСТИ ПО ПРОГРАМАТА

Програмата се осъществява в **три отделни модула**:

1. Модул 1. Дейности, насочени към нови за системата учители (със или без придобита професионална квалификация „учител“) с оглед осигуряване на педагогически специалисти в училища с траен недостиг на такива.

1.1. Дейност 1 Дейности, които се отнасят към **специалисти без педагогическа квалификация**:

- 1.1.1. Привличане и подбор по утвърден компетентностен модел;
- 1.1.2. Обучение по предварително одобрена програма на висше училище за придобиване на професионална квалификация „учител“ и „учител по...“, съобразено с изискванията на нормативната уредба в страната в рамките на една до две години в зависимост от придобиваната професионална квалификация. Обучението следва да осигурява базовите педагогически и психологически знания и умения, нужни за ефективно преподаване по избор на участника;
- 1.1.3. Интензивно надграждащо теоретично и практическо обучение преди постъпване в училище, ориентирано към високоефективно преподаване за покриване на съответните нужди на училища с траен недостиг от педагогически специалисти;
- 1.1.4. Назначение в целеви училища, където има траен недостиг от педагогически специалисти от целеви специалности;
- 1.1.5. Надграждащи обучения и супервизия от специалист с опит в практическа подкрепа на начинаещи учители по време на учебните години;
- 1.1.6. Обучение на учители-наставници по утвърдени програми;
- 1.1.7. Индивидуална подкрепа от учител-наставник на новоназначените учители.

1.2. Дейност 2 Дейности, които се отнасят към **специалисти с вече придобита професионална квалификация „учител по...“/„учител в начален етап“, но без опит в училищното образование.**

- 1.2.1. Привличане и подбор по утвърден компетентностен модел;

1.2.2. Надграждащо теоретично и практическо обучение преди постъпване в училище, ориентирано към високоефективно преподаване за покриване на индивидуалните нужди на ученици с ниски резултати и с нисък социално-икономически статус и работа в уязвими общности;

1.2.3. Назначение в целеви училища, където учениците са от уязвими общности и имат ниски резултати и мотивация за учене и/или има недостиг на специалисти от целеви специалности;

1.2.4. Обучение на учители-наставници по утвърдени програми;

1.2.5. Индивидуална подкрепа от учител-наставник на новоназначените учители.

2. Модул 2. Дейности, насочени към придобиване на допълнителна професионална квалификация „учител по...“ и „ресурсни учители“ от заети в системата преподаватели.

2.1. Информационна кампания във всеки от регионите чрез провеждане на работни срещи и съвещания, форуми за популяризиране на целите и дейностите на програмата.

2.2. Подбор, утвърждаване и представяне в МОН на списък с определените участници за включване в програмата.

2.3. Уведомяване от МОН на висшите училища за одобрените участници, които по избор подават документи за зачисляване за едногодишно обучение за придобиване на допълнителна квалификация „учител“ по учебен предмет.

2.4. Осигуряване на средства в размер на 1200 лв. за един участник за едногодишно обучение за придобиване на допълнителна квалификация „учител“ по учебен предмет и ресурсни учители.

2.5. Участници

2.5.1. Професионален опит като учител, притежава висше образование от професионалните направления и специалности в съответствие с Приложение № 1 към чл. 10 на Наредба № 15/22.07.2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти относно изискванията за заемане на длъжностите „учител по...“;

2.5.2. Назначени са в училище на длъжност „учител“ с професионална квалификация „учител по...“ и формират част от годишната си норма преподавателска заетост по предмет, по който не са специалисти;

2.5.3. Изпълняват норма преподавателска работа, като в рамките ѝ или извън нея преподават по учебен предмет, по който не са специалисти, в същото или в друго училище или изпълняват норма преподавателска работа, като преподават като неспециалисти в повече от едно училище.

3. Модул 3. Действащи учители и специалисти с висше образование без досегашен преподавателски опит и/или квалификация, които демонстрират мотивация и нагласи за работа в предизвикателна среда, както и с ученици с ниски образователни резултати.

Дейности по Модул 3:

3.1. Привличане и подбор по утвърден компетентностен модел;

3.2. Обучение по предварително одобрена програма на висше училище за придобиване на професионална квалификация „учител“, съобразено с изискванията на нормативната уредба в страната в рамките на една до две години в зависимост от придобиваната професионална квалификация;

3.3. Интензивно надграждащо теоретично и практическо обучение преди постъпване в училище, ориентирано към високоефективно преподаване за покриване на индивидуалните нужди на ученици с ниски резултати и с нисък социално-икономически статус и работа в уязвими общности;

3.4. Назначение в целеви училища, където учениците са от уязвими общности и имат ниски резултати и мотивация за учене и/или има недостиг на специалисти от целеви специалности;

3.5. Надграждащи обучения и супервизия от специалист с опит в практическа подкрепа на начинаещи учители по време на учебните години;

3.6. Индивидуална подкрепа от учител-наставник, обучен и подкрепен по утвърдени програми за развитие на ефективни наставници.

VII. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА И ИНДИКАТИВНИ ПАРАМЕТРИ

Модул 1 - до 100 броя участници

Модул 2 - до 150 броя участници

Модул 3 - до 50 броя участници

VIII. ПРИНЦИПИ НА ФИНАНСИРАНЕ

1. Таксите за обучение във висшите училища се превеждат от МОН на висшето училище в съответствие с броя на обучаваните по трите модула. Таксата за обучение във висшите училища се определя ежегодно в типови споразумения между МОН и висшите училища, които ще обучават по настоящата програма.

2. За втората година от изпълнението на програмата (2021 г.) бюджетът по модули е както следва:

2.1. Модул 1 - 678 800 лв.

2.2. Модул 2 - 190 000 лв.

2.3. Модул 3 - 333 800 лв.

В стойностите на модулите за 2021 година са с вкл. стойности на разходи за 2020 – обучения във ВУ на участници за всеки от модулите и заплащане на възнаграждения за ангажирани наставници (2020)

2.4. Информационна кампания – до 15 000 лв.

2.5. Мониторинг – до 10 000 лв.

2.6. Анализ на резултатите от изпълнението на програмата – до 14 000 лв.

2.7. Дейности, от национална програма „Мотивирани учители“ – 2019 година – 8400 лв.

За всяка година от изпълнението на програмата, министърът на образованието и науката утвърждава план-сметка по модули и дейности за изпълнение.

IX. КАНДИДАТСТВАНЕ И УСЛОВИЯ ЗА ВКЛЮЧВАНЕ В ПРОГРАМАТА

Дейностите по модул 1 и модул 3 се осъществяват от организации с опит в привличането и подготовката на учители. Специалистите, които ще се обучават във висши училища по модул 1 и модул 3 избират висшето училище, в което да се обучават. За придобиване на квалификация „начален учител“ се определя квота, която е не повече от 50% от общия брой участници в модула.

За модул 2 кандидатстването по програмата се осъществява по обявена процедура на официалната страница на МОН и на регионалните управления на образованието, като

процедурата включва подаване на заявление в РУО по образец с приложени копия на диплома за придобита образователно-квалификационна степен (ОКС) с професионална квалификация „учител по...“, съгласно изискванията в Приложение № 1 към чл. 10 на Наредба № 15/22.07.2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти за заемане на длъжността; препис-извлечение от трудова книжка, доказващ професионален опит; професионална автобиография; мотивационно писмо; препоръка/подкрепящо писмо от настоящия работодател.

Условията за кандидатстване ще бъдат обявени не по-късно от 30 дни след публикуване на одобрената национална програма на електронната страница на МОН.

X. МОНИТОРИНГ И АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОГРАМАТА

Мониторингът се осъществява от МОН, РУО, външни експерти. Анализът включва и оценка на напредъка, като допуска изготвянето му от външен изпълнител.

XI. ДЕМАРКАЦИЯ

Средствата по националната програма не могат да се използват за дейности, финансирани с други бюджетни средства или от фондовете на Европейския съюз.